

JEDNA DETEKTÍVKA. JEDEN HOLOGRAM.
A PRÍPAD, KTORÝ PREVERÍ OBOCH.

MIHNUTÍM OKA

„Najoriginálnejší kriminálny román, aký budete tento rok čítať.“

CLARE MACKINTOSH

J O C A L L A G H A N

Ljndeni

Mihnutím oka

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Jo Callaghan

Mihnutím oka – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

MIHNUTÍM
OKA

J O C A L L A G H A N

MIHNUTÍM OKA

Preložila Miriam Ghaniová

Ljndeni

Copyright © Jo Callaghan, 2023

Epigraph from *Contingencies of Reinforcement: A Theoretical Analysis*

by B. F. Skinner reproduced with permission from B. F. Skinner Foundation.

Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2024

Translation © Miriam Ghaniová, 2024

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie
sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania
v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom
bez písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-3514-8

ISBN e-knihy 978-80-566-3880-4 (1. zverejnenie, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-566-3881-1 (1. zverejnenie, 2024) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-566-3879-8 (1. zverejnenie, 2024) (ePDF)

Venujem Steveovi

„Skutočnou otázkou nie je to,
či myslia stroje, ale či myslia ľudia.
Záhada, ktorá obklopuje mysliaci stroj,
obklopuje aj mysliaceho človeka.“

B. F. SKINNER

Contingencies of Reinforcement:
A Theoretical Analysis
(Nevyhnutnosti posilnenia:
Teoretická analýza)

Predtým

Nevidí.

Pokúša sa otvoriť oči, ale niečo mu pevne drží viečka pri hlave. Pomalými, nemotornými prstami si prehmatáva tvár. Páska cez oči? Obväz? Čo to vlastne...?

Ťahá za ňu najprv jednou rukou, potom ešte zúfalejšie dvoma. Ale je to zbytočné. Je príliš pevná.

Jeho myseľ sa snaží nájsť odpoveď. Sníva sa mu. Je hladný. Stal sa obeťou nejakého mizerného opileckého vtipu. Pravdepodobne to bol Lukov nápad.

Ústa mu zaplavia sliny, keď si spomenie, že včera večer nebol s Lukom vonku. Vlastne nebol vonku s nikým, pretože ráno išiel na tú schôdzku a potom...

A potom. Dokelu.

V tichej čiernej tme sa ožýva len tlkot jeho srdca a cíti pulzujúcu žiaru za viečkami. Roztiahne ruky po oboch stranách do priestoru, ktorý nevidí. Sedí na posteli. Jediná úzka posteľ s nejakou drapľavou prikrývkou alebo uterákom zabaleným do plachty... Zachveje sa pred dotykom studeného, tvrdého kovu. Zamračí sa a znova sa načiahne. Zábradlie?

Toto nie je jeho posteľ.

„Haló?“ zavolá. Okamžite to olutuje, pretože v jeho hlase znie strach a ozvena prázdnej miestnosti. Vzduch je studený a páchne... potiahne nosom, tápajúc po slove... antiseptikom?

Otvoria sa dvere a on sa otočí za zvukom. „Haló?“ povie znova, tentoraz s väčšou nádejou. Dvere sa s cvaknutím zatvoria.

Ozví sa kroky. Tiché, akoby sa trochu lepili na podlahu. Kroky sa zastavia.

Oči ho pália, napína sa, aby videl cez to, čím ich má zaviazané. „Kto ste? Kde som...“

Ruky v rukavičiach mu zovrú ľavé predlaktie. Chvíľu je taký šokovaný, že sa ani nepohne. Pochytí ho strach a pokúsi sa odtrhnúť, ale niekto mu zvierá ruku pevne ako pytón. Zalapá po dychu pri náhlom, ladovom bodnutí v žilách. Trvá to dve, možno tri sekundy, potom ho neznámy pustí a on zachytí závan niečoho ostrého a chemického.

Prstami si prechádza po mieste, kde ho to bolí. „Kde som? Kto ste?“

Pozrie sa smerom, kde si predstavuje, že ten človek je. Toto je šanca podať mu jednoduché vysvetlenie, chvíľa, keď všetko bude dávať zmysel a on sa zasmieje – hoci dosť otrasene – na svojich paranoidných predstavách.

No niet slov, upokojujúcich ani iných. Jediným zvukom je šúchanie mäkkých topánok po neudržiavanej podlahe. Dvere sa s cvaknutím otvoria.

„Počkajte!“

Dvere sa zatvoria. Kľúč v zámke sa otočí.

Vrhne sa za zvukom, ale jeho telo je ťažké a pomalé, zaťažené nejakou neznámou silou. Načiahne sa za zábradlím, ktoré obklopuje posteľ. Prstami sa dotkne chladného, hladkého kovu, ale zdá sa, že ich nedokáže prinútiť, aby sa zovreli. Nedarí sa mu ho uchopiť.

Pokúša sa stiahnuť si pásku z očí, ale ruky, neskutočne ťažké, mu bezvládne padajú k bokom. Klesne späť na vankúše, oslepený plameňom a rozmazanou škvrnou farieb, ktoré mu explodujú za očami.

Potom všetko pohltí čierna tma.

PRVÁ KAPITOLA

Policačné riaditeľstvo Leek Wootton, Warwickshire,
10. júna, 9.30

Hlavná inšpektorka Kat Franková zabodávala nové podpätky do starého koberca, ako kráčala ku kancelárii svojho šéfa. Hlavnému superintendentovi McLeishovi bolo jedno, kto ste: vysokopostavený politik, ktorému trvalo mesiace, kým si našiel miesto v diári, alebo kolega, ktorý strávil celý deň vo vlaku, len aby sa s ním mohol stretnúť. Ak ste meškali čo i len päť minút, poslal vás preč. A Kat meškala neuveriteľných tridsaťšesť minút.

„Preložím to na iný termín?“ zašepkala jeho asistentka.

Kat sa pozrela na pevne zatvorené dvere. Pred pár rokmi by povedala áno a rýchlo by odišla, kým ešte mala neporušené bubienky. Po tom všetkom, čím prešla, bol však hnev šéfa tou najmenšou starosťou. Kat ignorovala zdesenie asistentky, prudko zaklopala na dvere a vošla dnu.

Hlavný superintendent McLeish sedel za stolom pred veľkým svetlým oknom, ktoré nútilo všetkých návštevníkov prižmúriť oči proti slnku, keď sa snažili prečítať mu tvár. Nevstal, nekývol hlavou ani neprehovoril. No ani jej nepovedal, aby vypadla.

Kat znášala jeho neúprosné mlčanie. Nemalo zmysel hovoriť mu o modrovlasej stopárke s nápisom napísaným rukou, ktorý rovno mohol znieť „Zavraždi ma“. Napriek naplánovanému

stretnutiu Kat zastavila a dožadovala sa informácie, kto, dočerta, v dnešných časoch stopuje? (Zrejme to robia osemnásť-ročné dievčatá z Poľska, ktoré sa vracajú z hudobného festivalu a nejaký „fakt cool chlap“ im povie, že by „určite“ mohli dostať prácu pri zbere ovocia na farme vo Warwickshire.) Po tom, čo dievča odviezla na jahodovú farmu s mizerným platom, ale dobrými ľuďmi, bola tu, pol hodiny meškala na stretnutie, na ktoré plánovala prísť aspoň o pol hodiny skôr.

No McLeisha nezaujímal výhovorky. Kat vedela, že používa ticho ako zbraň: málokto odolal, aby sa neponáhľal ho vyplniť, čo McLeishovi dávalo výhodu, ktorú bolo ťažké – ak nie nemožné – získať späť. Takže Kat vydržala jeho pohľad. Neviedla ho viac ako rok.

McLeish bol jej druhým šéfom, prvým mentorom a, ako si rada myslela, patril k jej najstarším priateľom. Aj keď jej dal na frak, bolo to len preto, lebo si myslel, že sa z toho môže poučiť, čo sa aj stalo. Kat v začiatkoch urobila veľa chýb, ale nikdy neurobila tú istú chybu dvakrát. Kolegovia jej závideli, ako ho vedela „prečítať“, akoby bol vylúštenou krížovkou. No pre Kat to bolo všetko úplne jednoduché. Keď bol nahnevaný, tvár sa mu sfarbila dofiatlova. Keď bol spokojný, povedal niekoľko chrapľavých slov, ktoré jej dokázali zdvihnúť náladu na celé dni. No keď mlčal, súdil vás a mohli ste prehrať.

„Ako sa majú deti?“ odvážila sa napokon spýtať.

Tvár mu zmäkla. „Je to únavné. Úprimne, pred tridsiatimi rokmi sme chlapcov jednoducho nakrmili a kolísali, aby zaspali. Keď boli väčší, poslali sme ich von, aby sa hrali. Dnes naše dievčatká nesmú von, ak s nimi niekto nejde. A očakávajú, že im každý večer prečítam rozprávku pred spaním, verila by si?“

„Drzé opice,“ povedala Kat a usmiala sa. Tesne pred svojimi šesťdesiatymi narodeninami McLeish všetkých prekvapil tým, že sa znovu oženil a založil si druhú rodinu. A prečo nie? Veď sa naňho pozrite, aký je teraz šťastný.

„Áno, aspoň viem, že keď budú staršie, nebude to ľahšie.“ Namáhavo vyliezol spoza stola a zamieril k čiernej koženej pohovke v rohu svojej kancelárie, pričom Kat naznačil, aby ho nasledovala.

Kat klesla do jedného z kresiel a potešila sa, že jej mlčky odpustil. Úprimne, mala už štyridsaťpäť rokov, nebola školáčka.

„Ako sa má Cam?“ spýtal sa. „Nematuroval tento rok?“

„Áno, práve čakáme na výsledky. Preto som ťa chcela vidieť.“

„Nudíš sa a chceš sa vrátiť.“

Nebola to otázka. Príliš dobre ju poznal. Prikývla, ale skôr než mohla pokračovať, McLeish sa zamračil.

„Si si istá, že si pripravená, Kat? Je to sotva šesť mesiacov, čo...“

„Som si istá. Cam spočiatku potreboval veľkú podporu. Teraz sa mu darí dobre. Už neberie lieky, nepotrebuje terapeuta a dúfa, že v septembri pôjde na univerzitu.“

„Na Cama som sa nepýtal. Pýtal som sa na teba.“

„Som v poriadku,“ povedala Kat a začervenala sa. „Alebo aspoň budem, keď sa vrátim do práce.“

„Rozumiem.“

Samozrejme, že rozumel. Vždy to tak bolo.

„Takže, čo očakávaš?“ Kožená pohovka jemne zavrzgala, keď sa na nej McLeish oprel.

„Predtým, ako som prerušila kariéru, si mi povedal, že by som mala premýšľať o mieste na vyššej úrovni – možno vedúcej oddelenia alebo dokonca zástupkyne náčelníka.“

„Povedala si, že si radšej odhryzneš prsty na nohách, ako by si mala robiť kancelársku prácu.“

„To bolo predtým.“ Kat sa odmlčala a spomenula si na tú druhú ženu, ktorá nedokázala pochopiť, prečo by niekto chcel radšej ťukať do klávesnice ako byť na ulici. „Pozri, sľúbila som Camovi, že ak sa vrátim do práce, budem robiť niečo bezpečné. Nemôže stratiť aj mňa.“

Rukou si pretrel holú pokožku na hlave. „Ja viem. Ide o to, že sa neobjavujú žiadne voľné miesta po výkonných úradníkoch, a aj keby sa objavili, už pár rokov nie si v službe. Veľa sa toho zmenilo.“

„Tak prečo si súhlasil, že sa so mnou stretnáš?“ Nedokázala potlačiť podráždenie v hlase. Nemal vo zvyku zahrávať sa s ľuďmi.

McLeish sa naklonil dopredu. „Pretože som pre teba našiel dokonalú prácu. Už si sa stretla s novou ministerkou vnútra?“ Nečakal na odpoveď, pretože ju, samozrejme, nepoznala. „Je celkom milá, ale úplne pomýlená. Myslí si, že existuje nejaké ‚zvýšenie efektívnosti‘, ktoré si akosi nevšimol nikto z jej predchodcov.“

Kat pokrčila plecami. Všetci politici dávali odvážne sľuby o znížení počtu policajtov a „plytvaní“, kým mali nohy pod ministerským stolom. No keď ich predvolali do Dolnej snemovne, aby sa zodpovedali za nejaké hrozné znásilnenie alebo vraždu, čoskoro sa s ministerstvom dohadovali o väčšom počte hliadkujúcich policajtov.

„Táto je iná,“ povedal McLeish, akoby jej čítal myšlienky. „Má vzdelanie v oblasti IT a je presvedčená, že riešením rastúcej kriminality nie je viac policajtov, ale viac ich asistentov.“

„Viac čoho?“

„Pomocných asistentov. Umelo inteligentných detekčných entít.“ Urobil pohrďavé gesto rukou. „V podstate ide o akési oslavované Alexy, ktoré dokážu spracovať informácie a údajne vyriešiť viac zločinov za zlomok ceny skutočného policajta.“

„To myslíš vážne?“

„Obávam sa, že smrteľne vážne.“ McLeish vstal, prešiel cez miestnosť a vzal zo stola správu. „Podľa štúdie, ktorú si dala vypracovať ministerka, sa v Spojenom kráľovstve každých deväťdesiat sekúnd stratí jeden človek, čím ročne vznikne viac ako tristotisíc prípadov. To zaberie polícii veľa času, presne štrnásť

percent, a náklady na jeden prípad sa odhadujú na dvetisícpäťsto libier. To je štyrikrát viac ako priemerná krádež vlámaním. Táto správa tvrdí, že gro práce v prípade nezvestných osôb – preskúmanie výsluchov, záznamov, kamerových záznamov, telefónov a všetkého možného – môžu vykonávať pomocní asistenti, čo vedie k ‚významným‘ úsporám času a nákladov polície.“

Kat si odfrkla a postavila sa. „To je úplná hlúposť. Umelá inteligencia možno pomôže so zberom údajov, ale nemôže robiť úsudky, nemôže byť detektívom. Zločin je ľudský čin. Ako môže počítač vôbec chápať, čo motivuje človeka, aby zmizol, alebo aké to je, keď ho niekto opustí? Panebože.“ Pokrútila hlavou a spomenula si na niektoré dvere, na ktoré musela v minulosti zaklopať, na zničené rodiny za nimi. „A náklady na nezvestnú osobu nie sú len finančné. Tieto rodiny potrebujú takt a citlivosť. Potrebujú človeka, nie počítač.“

„Presne tak,“ prikývol McLeish. „Preto chcem, aby si viedla pilotný projekt s využitím jedného z týchto asistentov na preskúmanie odložených prípadov nezvestných osôb.“

„Čože? Žartuješ?“ Vášen, ktorá ju poháňala, opadla. „Vieš, čo sa stalo Johnovi kvôli takzvanej umelej inteligencii.“ Ústa sa jej pri poslednom slove trpkoskrivilili.

„Ja viem,“ povedal a hlas mu zmäkol. „Práve preto sa ťa pýtam. Potrebujem niekoho, komu môžem v tejto veci dôverovať, Kat. Súhlasil som s týmto pilotným programom, aby som zabránil ešte bláznivejším nápadom na zníženie nákladov, takže posledná vec, ktorú potrebujem, je nejaký ambiciózny dvadsiatnik, ktorý to využije ako príležitosť upútať pozornosť ministerky a získať povýšenie.“

„Takže chceš štyridsiatničku, ktorá bude plniť tvoje príkazy?“

„Chcem niekoho, kto rozumie rizikám.“

Kat si zložila ruky. Chápala riziká, to áno. „Pracujem v polícii už takmer dvadsaťpäť rokov a tvrdo som drela, aby som získala hodnosť hlavnej inšpektorky. Viedla som vyšetrowanie vražd,

zložité nadnárodné prípady podvodov, ktoré viedli k zmenám v zákonoch. Dokonca som chytila aj Astonského škrtiča. Tak prečo by som sa, preboha, mala vrátiť k preskúmvaniu niekoľkých odložených prípadov pre nejaký ministerkin vybraný projekt?“

„Pretože ak to neurobíš,“ povedal McLeish potichu, „tento ‚domáci projekt‘ sa stane zámenkou na ešte rapídnejšie zníženie počtu policajtov. Si najľudskejší detektív, akého poznám, Kat. Si prakticky médium. Ak niekto môže dokázať hlúposť tohto nápadu, si to ty.“

Kat sa odvrátila a pozrela na mapu Warwickshiru na stene. McLeishovi nikdy nedokázala povedať nie. A pilotný projekt zahŕňajúci odložené prípady znamenal, že mohla Cama uistiť, že bude v bezpečí. Naozaj by však zvládla prácu s umelou inteligenciou? Ježiš, čo by na to povedal John? Hrdlo sa jej stiahlo, keď jej po tisíci raz došlo, že sa to nikdy nedozvie. Pred očami jej plávala mapa. Vlastne to nebola pravda. John bol intelektuálne najzvedavejší muž, akého kedy stretla. Teraz ho takmer počula: *Povedz mi viac.*

Kat pomaly vydýchla a otočila sa tvárou k McLeishovi. „Povedz mi viac o tých takzvaných asistentoch.“

„Nemôžem,“ povedal McLeish a zdvihol telefón. „Ale poznám ženu, ktorá môže.“

DRUHÁ KAPITOLA

„Toto je profesorka Okonedová,“ povedal McLeish, keď pozval drobnú mladú ženu v nápadnom červenom kostýme, aby si k nim sadla na pohovku. „Je profesorkou Národného inštitútu pre výskum umelej inteligencie NiAIR, ktorý sídli na Warwickkej univerzite. Spolu so svojím tímom vyvinula asistentov. Profesorka Okonedová je aj autorkou správy, ktorá tak zapôsobila na ministerku vnútra, že požiadala políciu vo Warwickshire, aby jej výtvor vyskúšala.“

Profesorka Okonedová nedala najavo, že pochopila McLeishov tón. Len prikývla, akoby chcela potvrdiť, že je naozaj taká geniálna, a vystrela ruku, takú krásne upravenú, že si Kat poznačila, že si kúpi lepší krém na ruky.

„Toto je hlavná inšpektorka Kat Franková,“ pokračoval McLeish. „Jedna z najtalentovanejších a najskúsenejších detektívok v krajine. Dúfam, že mi pomôžete presvedčiť ju, aby viedla ten pilotný projekt.“

Profesorke z tváre zmizol úsmev.

„No? Nechcete nám vysvetliť, o čo ide?“ vyzval ju.

„Ehm, áno, ide o to, že...“ Posunula si okuliare na nose a pokrčila úzke plecia. „Spolu s mojím tímom sme posledné štyri roky vyvíjali asistenta na základe algoritmov, bez akejkoľvek zaujatosti alebo predsudkov, aby sme ho mohli využívať ako podporu pri rozhodovaní založenom na dôkazoch. A hoci som

vďačná za možnosť otestovať ho v reálnom policajnom prostredí, je nevyhnutné, aby pilotný program neovplyvnil. Preto som vo svojej správe odporúčala, aby asistent spolupracoval s novokvalifikovaným detektívom.“

McLeish sa obrátil k mladšej žene. Po dlhej odmlke prehodil: „Čo presne sa snažíte povedať?“

Kat si prezerala druhú ženu a premýšľala, koľko má rokov. Okolo dvadsať? Nanajvýš tridsať.

„Možno profesorka Okonedová nechce, aby jej vynález spolupracoval s partnerom v strednom veku, ktorý by ho mohol nakaziť rasizmom alebo sexizmom,“ povedala Kat. „Alebo vekovou diskrimináciou.“

McLeish začal znepokojivo fialovieť. Vstal, otvoril dvere a poklepal po mosadznej tabuľke so svojím menom. „Keď som si to naposledy overoval, bol som veliteľom policajného zboru vo Warwickshire, čo znamená, že ja rozhodujem o tom, kto bude šéfovať môjmu tímu. Ak nechcete, aby som zrušil pilotný program.“

Kat sa postavila, aby chránila mladšiu ženu pred McLeishovým prudkým výbuchom.

„No, je to fér výzva,“ povedala Kat, „ale nie je zmyslom pilotného programu overiť hypotézu?“

Profesorka Okonedová vstala. „Ďakujem, ale nepotrebujem, aby niekto obhajoval alebo vysvetľoval moju prácu,“ povedala. „V skutočnosti je z vedeckého hľadiska jednou z výhod pilotného projektu to, že môže pomôcť identifikovať potenciálne problémové oblasti.“

„Chcete povedať, že ako staršia žena som problémová oblasť?“

„Potenciálne.“

„Je len jeden spôsob, ako to zistiť,“ odsekol McLeish a pozrel na obe ženy.

Kat prižmúrila oči. Zaútočil na profesorku s plným vedomím, že jej priskočí na pomoc? Alebo ich zámerne zoznámil,

lebo vedel, že to naštartuje jej súťaživosť, túžbu dokázať mladšej žene, že sa mýli? Tak či onak, bol to manipulatívny bastard.

„Možno ste profesorka, čo zostrojila umelú inteligenciu,“ povedala Kat, „ale o práci detektíva neviete vôbec nič. Ak som dosť hlúpa na to, aby som viedla tento pilotný program, potom vy by ste sa mohli naučiť, že zločiny sa nedajú vyriešiť pomocou hĺby algoritmov.“

„To znamená, že do toho pôjdeš?“ nevydržal McLeish.

„Znamená to, že o tom budem premýšľať,“ povedala. „Kto si mi raz poradil, aby som nikdy neprijímala žiadnu prácu, kým nebudem mať úplne jasno ohľadom svojho platu, tímu a toho, komu budem podliehať.“

„To som celý ja.“ Otočil sa, aby zavrel dvere, ale Kat si všimla na jeho tvári vzácny úsmev. Obaja vedeli, že do toho pôjde.

A súdiac podľa kamenného výrazu na tvári profesorky Okonedovej, aj ona.

TRETIA KAPITOLA

Policačné riaditeľstvo Leek Wootton, Warwickshire,
27. júna, 8.00

Kat stála pred oddelením pre závažné prípady a nazerala cez sklenené dvere. Okrem obrazoviek od steny k stene, slušného wi-fi a veľkého stola v zasadacej miestnosti tu bol aj jediný funkčný automat na horúce nápoje. Bolo len otázkou času, kedy sa niekto odváži spochybniť jej právo používať ho, ale už dávno sa naučila, že je ľahšie požiadať o odpustenie ako o povolenie. A okrem toho musela viesť národný pilotný program a nakopnúť nový tím. Hm, nájdú sa aj takí.

Vzdychla pri pohľade na troch ľudí sediacich okolo veľkého stola v zasadačke. Predtým, ako súhlasila s vedením tohto programu, požiadala o jedného inšpektora, jedného seržanta, troch strážnikov, vedúceho kancelárie a nejakú administratívnu podporu. McLeish sa jej však vysmial do tváre. „UI má robiť všetky analýzy a administratívu, nebudeš potrebovať celý tím.“ Takže teraz mala Kat k dispozícii len jedného inšpektora, seržantku, profesorku, ktorá vyzerala, akoby mala ešte chodiť do školy, a ten jej prekliaty stroj.

Kat vedela, že keď vstúpi do miestnosti, všetci sa budú správať čo najlepšie, a tak sa zastavila pri dverách a prezerala si svoj nový tím. Zatiaľ sa zdalo, že najviac rozpráva inšpektor

Rayan Hassan. Opieral sa o okraj stola v elegantnom čiernom obleku.

Hoci Hassana osobne nepoznala, pri užšom výbere vynikol jeho právnický titul a vysoký počet odsúdených. Podľa jeho osobného spisu ho nedávno povýšili na inšpektora, ale stále mal „problémy s napredovaním“. „Príliš zameraný na vlastné ambície, chce byť prvým ázijským dôstojníkom,“ poznamenal jeho posledný šéf. „Myslí si, že je lepší ako všetci ostatní.“

„No, možno je,“ zamrmlala Kat, keď si všimla meno jeho bývalého šéfa. Neprekážalo jej veľké ego, ak mal dôstojník dostatok talentu. Pracovala už s dostatočným počtom mužov (priznajme si, väčšinou to boli starší belosi), ktorých arogancia prevyšovala ich skutočné schopnosti. Policajný zbor ich bol plný, takže by mohla dať šancu aj Rayanovi Hassanovi.

Kat sa otočila a pozrela na drobnú tmavovlásku, ktorá sedela na stoličke oproti nemu. Zatiaľ nepovedala ani slovo, len prikyvovala a usmievala sa, kým Hassan mával dlhými rukami. Debbie Brownová bola dvadsaťštyriročná policajná seržantka, ktorá pracovala pre warwickshirskú políciu od svojich osemnástich rokov. Pred niekoľkými rokmi ju Kat videla, ako sa na recepcii rozpráva s pozostalou matkou, ktorá prišla podať výpoveď a čakala na taxík. Hoci to nebol jej prípad a zmena sa jej práve skončila, mladá policajtká trvala na tom, že úbohú ženu odvezie domov. Kat sledovala, ako Debbie jemne odprevadila zlomenú matku k autu a v duchu si ju pridala do krátkeho zoznamu policajtov, ktorým na práci skutočne záleží.

Na rozdiel od Tiny z personálneho oddelenia. Keď sa jej Kat spýtala, prečo Debbie nebola v dlhom zozname uchádzačov, len pokrčila plecami a povedala: „Sama sa neprihlásila.“ Kat zakliala, keď si prečítala životopis mladej ženy. Po šiestich úspešných rokoch v policajnom zbore by sa mala Brownová usilovať o pozíciu inšpektorky tým, že sa bude sama hlásiť na takéto vysoko profilové projekty, a nie sa trápiť ilúziou, že si

niekto nakoniec všimne, ako tvrdo pracuje, a len tak z ničoho nič ju povýši. Keby to bolo na Kat, dala by všetkým novým regrútom ženského pohlavia odznak a pripínala by im ho na srdcia plné nádeje: *Nepožiadaš, nedostaneš*.

Na vzdialenejšom konci stola sedela profesorka Okonedová, oblečená v elektricky modrom kostýme. Nedala najavo, že by si Hassana alebo Brownovú vôbec všimla, nieto ešte, že by im venovala nejakú pozornosť, pretože intenzívne ťukala do svojho tabletu, čo naznačovalo, že má na práci dôležitejšie veci než spoznávať nových kolegov.

Inšpektor Hassan ležérne pokračoval v rozprávaní. Kat nepočula, čo hovorí, ale podľa toho, ako jeho oči neustále blúdili k atraktívnej mladej vedkyni, bolo zrejmé, na koho sa snaží zapôsobiť.

Kat zatlačila do dverí trochu väčšou silou, ako bolo potrebné. Buchli o stenu, až sa všetci mykli. Hassan sklzol z okraja stola a posadil sa na stoličku; dokonca aj profesorka Okonedová prestala písať a zdvihla zrak.

Tri hlavy sa otočili, keď prešla cez miestnosť. Niekedy si svoju autoritu upevňovala odkazom na dlhé roky, ktoré strávila ako detektívka a staršia vyšetrojúca seržantka, potvrdzujúc, že áno, ona je tá Kat Franková, ktorá chytila astonského škrtiča. Rovné chrbty a ostrážité pohľady jej nového tímu však naznačovali, že si už uvedomujú to sakramentské šťastie, že pracujú práve s ňou.

„Dobré ráno,“ povedala. „Som hlavná inšpektorka Kat Franková, viem tento pilotný program a mám rada silný čaj s kvapkou mlieka.“

Brownová vyskočila a zamierila k automatu na nápoje.

Kat si dovoľila malý povzdych, ktorým jej naznačila, aby si sadla späť. „Nežiadala som vás, aby ste mi priniesli nápoj. Chcela som vám prezradiť najdôležitejšiu informáciu o sebe, ktorá uľahčí budovanie tímu: kto som a aký nápoj mám rada.“

„Ja som inšpektor Rayan Hassan,“ dobrovoľne sa prihlásil bez vyzvania a očividne si vychutnával zvuk svojho nového titulu. „A mám rád kávu, najlepšie so smotanou, s cukrom a so sušienkou.“ Usmial sa spôsobom, ktorý naznačoval, že je zvyknutý dostávať všetky tri ingrediencie.

„Ach, ehm... som seržantka Brownová a nie som priberčivá. Mám rada čaj aj kávu. Čokoľvek, čo bude.“

„A čomu dávate prednosť?“ opýtala sa Kat.

„Čaju s veľkým množstvom mlieka. Ale vypijem ho aj bez neho.“

„A vy?“ Kat sa obrátila na profesorku Okonedovú.

Vzhladla od svojho tabletu. „Ja?“

„Ak to nie je tajné, aký je váš obľúbený nápoj?“

Profesorka Okonedová sa odmlčala, potom sa neochotne podelila o to, že nemá rada čaj ani kávu a pije len vodu.

„Pochopili ste, Hassan?“ Kat kývla hlavou smerom k automatu na nápoje.

Zažmurkal.

„Dva čaje, jednu vodu a kávu pre seba.“

„Ach... áno, samozrejme,“ povedal a zamračil sa, keď zamieril k automatu.

Kat sa oprela o stôl vedľa Brownovej a naklonila sa k nej. „Lekcia číslo jeden. Ako žena nemôžete byť nikdy tá, ktorá sa ponúkne, že pôjde urobiť čaj, najmä nie v novom tíme. To už rovno môžete nosiť odznak s nápisom ‚Na mne nezáleží‘. Keď dosiahnete môj vek a hodnosť, môžete si dovoliť hrať sa na matku, ale dovtedy sedte a nechajte to robiť mužov. Znamená to, že strávite veľa času s pocitom smädu, ale aspoň je šanca, že vás naozajypočujú. Dobre?“

Brownová sa začervenala a prikývla. „Áno, ďakujem, pre-páče.“

„Lekcia číslo dva: neospravedlňujte sa, pokiaľ ste neurobili niečo nezákonné.“

„Par...“ Brownová sa začervenala.

Kat sklzla zo stola, keď sa Hassan vrátil s nápojmi. Ignorovala svoj čaj a začala sa prechádzať po celej dĺžke miestnosti, čím signalizovala, že teambuilding sa skončil a je čas pustiť sa do práce.

„Na základe priamej žiadosti ministerky vnútra súhlasil policajný zbor vo Warwickshire s pilotným programom prvého policajného tímu človek – stroj v Spojenom kráľovstve a vy ste mali to šťastie, že ste boli vybraní do tohto prelomového tímu. Naším spoločným cieľom je identifikovať úlohy, ktoré by mohla bezpečne vykonávať umelá inteligencia, na rozdiel od úloh, funkcií a rozhodnutí, ktoré môže vykonávať len skúsený ľudský detektív.“ Kat gestom ukázala na koniec stola.

„Profesorka Okonedová vyvinula asistenta, ktorého budeme používať, takže bude kľúčovým členom nášho tímu, pretože zistí, čo dokáže a čo nie. Profesorka Okonedová, môžem vás poprosiť, aby ste predstavili svoj výtvor?“ Kat sa posadila a oprela sa.

Profesorka Okonedová si posunula veľké okrúhle okuliare na nose. „Ďakujem, hlavná inšpektorka Franková. No skôr než vám predstavím vášho nového kolegu, rada by som vám vysvetlila a opravila všetky mylné predstavy o tom, čo je a čo nie je umelá inteligencia.“

Kat nepovedala nič, namiesto toho skontrolovala správy vo svojom telefóne, keď sa mladá vedkyňa pustila do vysvetľovania rozdielu medzi „úzkou umelou inteligenciou“ (zameranou najmä na úlohy, ako je rozpoznávanie obrázkov, ktoré je „jednoduché“ a je už s nami v našich domácnostiach a telefónoch) a „všeobecnou umelou inteligenciou“ (úplne inou a oveľa zriedkavejšou, so všetkými komplexnými vlastnosťami ľudskej inteligencie, ako sú schopnosti usudzovať a rozhodovať).

Ak si profesorka Okonedová všimla, že Kat pri tom prevrátila oči, nedala sa vyviešť z miery. Namiesto toho trpezlivo vysvetlila, že vytvoriť všeobecný stroj s umelou inteligenciou, ktorý

by bol schopný pracovať na úrovni ľudskej komplexnosti, by si donedávna vyžadovalo milióny riadkov kódovania. „Našťastie sme našli skratku, ktorá sa nazýva hlboké učenie,“ povedala. „To nám umožňuje zdokonaľiť algoritmus tým, že stroj zásobujeme obrovským množstvom údajov, aby sa mohol neustále prispôsobovať, zlepšovať a nakoniec aj učiť.“

„Učiť sa?“ zopakovala Brownová. „Ako sa môže stroj učiť?“

„Rovnako ako my. Vezmime si napríklad softvér na rozpoznávanie tváre...“

„Radšej nie,“ povedala Kat a zdvihla zrak od telefónu. „Poďľa výskumov je mimoriadne chybný.“

„Predpokladám, že výskum, na ktorý narážate, sa týkal umelej inteligencie vykonávajúcej úlohy, ktoré, uznávam, sú veľmi obmedzené,“ povedala profesorka Okonedová. „Predstavte si napríklad, že by ste chceli vytvoriť program na identifikáciu mačiek. Ak by ste to robili staromódnym spôsobom založeným na úlohách, museli by ste naprogramovať údaje ako ‚mačky majú špicaté uši‘, ‚mačky majú chvost‘ a tak ďalej. Takýto program by rozpoznal veľa mačiek, ale čo by urobil, keby uvidel tigra? Mohli by ste ho skúsiť napumpovať ďalšími a ďalšími informáciami o mačkách, ale bolo by to časovo náročné a vždy by sa mohol dopustiť chyby. Prototyp, ktorý sme s mojím tímom vyvinuli, je úplne iný, pretože je to stroj, ktorý sa učí sám.“ Tvár profesorky Okonedovej sa prvý raz rozžiarila úsmevom. „Namiesto programovania nespočetného množstva údajov mu dáva tisíce obrázkov mačiek, ktoré si sám prezerá, kým nezačne objavovať vzory a súvislosti. Časom sa mu podarí celkom dobre odhadnúť, čo je a čo nie je mačka.“

„Časom?“ zatiahol Hassan a pozrel na Katinu skeptickú tvár. „Takže sa v podstate učí za pochodu?“

„A nerobíme to tak vari my všetci?“ povedala profesorka Okonedová a roztiahla svoje drobné, krásne dlane s nalakovanými nechtami.

„A čo sa deje, kým sa umelá inteligencia učí?“ opýtala sa Kat ostro. „Kto platí za jej chyby?“

Profesorka Okonedová sa prvý raz zatvárila neisto, no odolala pohľadu staršej ženy. „Práve preto sme sa dohodli, že sa spočiatku zameriame na odložené prípady, aby sa minimalizoval vplyv prípadných chýb.“

Aby sa minimalizoval vplyv prípadných chýb? Ježiš, tá žena nemá o ničom ani poňatia, pomyslela si Kat a snažila sa potlačiť hnev. „Tie prípady môžu byť odložené,“ povedala tichým hlasom, „ale ľudia, ktorých sa to týka, sú skutoční. Na rozdiel od vašej umelej inteligencie. Stačí jedna chyba, aby zničila celú rodinu.“

Profesorka Okonedová sa zamračila a zložila si okuliare. „Viem to, hlavná inšpektorka Franková, pretože polícia, žiaľ, robí tisíce chýb každý deň. Zmyslom používania umelej inteligencie je obmedziť tieto chyby. Stroj, ktorý sme vyvinuli, sa bude učiť exponenciálnou rýchlosťou, čomu pomáha fakt, že nepotrebuje spánok a na rozdiel od nás ostatných nemôže ochorieť. Ďalšou výhodou umelej inteligencie je, že je odolná proti pandémie.“

Kat zdvihla obočie, prekvapená, že taká múdra mladá žena mohla urobiť takú nešikovnú chybu. Každý počas pandémie o niečo alebo o niekoho prišiel, ale v novom tíme, ako bol tento, sa nedalo zistiť, kto čo utrpel. Hoci to bolo už pred niekoľkými rokmi, policajný zbor bol stále vyčerpaný, najmä najstarší príslušníci. Niekoľko z nich zomrelo, ale mnohí ďalší odišli do predčasného dôchodku, pretože bojovali s fyzickým a psychickým dosahom covidu-19 na seba a svoje rodiny.

Profesorka Okonedová si odkašľala. „Možno by som vám mala predstaviť vášho nového kolegu, aby ste sami videli, čo dokáže.“ Siahla do tašky s notebookom a vytiahla čiernu škatuľku, veľkú asi ako dlaň. Otočila číselníkom na zámke, ktorá cvakla, a vytiahla pevný čierny oceľový pásik, vysoký nie viac ako jeden

a pol centimetra, široký asi dva a pol centimetra, a položila ho na stôl v zasadačke.

Všetci sa naklonili dopredu.

„Vyzerá to ako náramok,“ povedala Brownová trochu prekvapene.

„Navrhol ho môj tím veľmi talentovaných doktorandov z NiAIR, aby sa dal diskrétnie pripnúť na zápästie a mohol sprevádzať svojho ľudského partnera kamkoľvek,“ povedala profesorka Okonedová. „Môže fungovať ako zvukové zariadenie, ale keďže dôkazy naznačujú, že ľudia sú otvorenejší obrazovej interakcii s inými ľuďmi, toto zariadenie obsahuje polarizačné senzory a miniatúrne senzorové moduly holografických kamier, vďaka čomu sa asistent môže objaviť aj ako 3D digitálny hologram.“ Jej prst sa vznášal nad hrubým čiernym náramkom, keď dodala: „Zoznámte sa s novým členom vášho tímu, Lockom.“

V strede miestnosti sa zrazu objavil muž.

Kat vyskočila na nohy. Nie, nebol to muž. Bol to obraz muža: štíhly, tmavý, vysoký asi meter deväťdesiat s dokonale upravenými fúzmi a krátkou pestovanou bradou. Urobila niekoľko krokov bližšie, odhodlaná nájsť nejakú chybu alebo výstražné znamenie. Trojrozmerná postava však bola až desivo realistická, od pórov na nose až po slabé záhyby na tmavomodrom obleku. Znepokojili ju však oči: tmavohnedé, veľké a neuveriteľne... napadlo jej slovo „výrazné“, ale zahnila ho. Toto bol stroj, nie človek. Pomaly ho obišla a s úľavou si všimla, že napriek rannému slnku prenikajúcemu cez špinavé okná táto postava nevrhá žiadny tieň a podpätky jeho trochu ošúchaných topánok nevytvárajú na novom sivom koberci žiadne odtlačky. Vlastne, pomyslela si Kat, ak by ste prižmúрили oči a pozreli sa mierne zaňho, videli by ste, že na svetle, ktoré vrhá alebo odráža, je čosi nedokonalé: mierne mihanie alebo blikanie na okrajoch, čo mu dodáva éterický, takmer nadpozemský vzhlad.

Kat si založila ruky a pozrela sa späť na hologram. Bol o pár centimetrov vyšší ako ona. Zajtra si obuje topánky na vysokých podpätkoch.

Nespúšťala z neho pohľad. Namiesto toho sa on pohl smerom k nej. „Máte jazvu, hlavná inšpektorka Franková.“

„Čože?“

„Na brade. Jazvu.“ Zdvihol jeden prst a podržal ho vo vzduchu len niekoľko centimetrov od jej tváre. „Jazva dosiahla zrelosť, takže s najväčšou pravdepodobnosťou je stará viac ako dva roky a na dĺžku má štyri milimetre. Je dokonale lineárna, je výsledkom zrážky s ostrou hranou. Možno roh stola?“

Kat si spomenula na náhly šok z úderu, ktorému nestihla zabrániť, skôr ako narazila na kuchynský stôl silou, ktorá jej pretrhla kožu na brade. Vtedy zakrvavila zaprášenú linoleovú podlahu.

Lock zdvihol obočie. „Zjavne to nie je šťastná spomienka. Vlastne...“

„V skutočnosti,“ povedala Kat, „moja brada nemá nič spoločné s týmto pilotným programom ani s prípadmi, na ktorých budeme pracovať.“ Otočila sa k mužovi chrptom a oslovila profesorku Okonedovú. „Tuším ste povedali, že je to len hologram. Ako môže hologram vidieť?“

„Hlavným cieľom výskumu, ktorý vedieme na Warwickej univerzite, je vyvinúť umelú inteligenciu, ktorá dokáže komunikovať s reálnym svetom, takže senzory LiDAR, ktoré sú umiestnené na náramku, neustále zásobujú Locka geopriestorovými údajmi, aby sa mohol lokalizovať a vhodne umiestniť v akomkoľvek prostredí. Hoci ‚vidí‘ prostredníctvom senzorov na vašom zápästí, bol naprogramovaný tak, aby napodobňoval konanie ľudí, a to tak, že sa ‚rozhliadne‘ po miestnosti, keď do nej ‚vstúpi‘, alebo sa ‚pozrie‘ človeku do očí, takže môže s ľuďmi komunikovať neuveriteľným spôsobom.“

Kat sa pozrela na Locka, ktorý sa opäť stretol s jej pohľadom so znepokojujúcou presnosťou. Odvrátila pohľad, keď si

sadla k stolu k svojmu tímu. K svojmu skutočnému tímu. „To je skvelý trik na párty,“ povedala profesorke Okonedovej. „Ale čo tento stroj vlastne dokáže, čo je dôležité pre našu prácu?“

„To, čo mu dovoľíte. Lock obsahuje čipy, ktoré dokážu vykonať viac ako desať miliárd výpočtov za sekundu. Na najzákladnejšej úrovni dokáže v priebehu niekoľkých sekúnd prehľadať tisíce obrázkov alebo tematicky usporiadať obrovské množstvo informácií zo sociálnych sietí, aby urýchlil vyšetrovanie.“

„Radšej si to prechádzam sama,“ zašomrala Kat. „Nie vždy viem, čo hľadám, kým to nevidím. Dokonca aj vtedy sa často riadim len svojou intuíciou.“

„Intúícia podlieha chybám a kognitívnym skresleniam,“ ozval sa jej spoza chrbta Lock. Jeho hlas bol tichý a nevťeravý, akoby očakával, že ho bude počúvať, s anglickým prízvukom, ktorý sa zvyčajne spája s vyššou vrstvou. „Mám v sebe zabudovanú vedeckú metódu, ktorá vám umožní overiť si prvotné hypotézy a odfiltrovať chyby, čo vám pomôže zamerať sa na najvierohodnejšie smery vyšetrovania.“

Drzý hajzlík. Akoby potrebovala stroj, aby ju naučil, čo je to „hodnoverný smer vyšetrovania“. No slúbila McLeishovi, že bude dobrá – aspoň v prvý deň –, takže namiesto toho, aby mu povedala, kam si môže strčiť svoju „zabudovanú vedeckú metódu“, otočila sa na stoličke a stroho sa usmiala. „Ďakujem, ale obávam sa, že pri intuícii sa v skutočnosti nedá aplikovať veda. Intúícia je...“ pokrčila plecami. „Tušenie. Predtucha.“

Lock na sekundu zavrel oči. „Práve som si prečítal 73 239 odborných článkov o vede o rozhodovaní, a keďže ľudské rozhodovacie procesy sú jednoznačne ovplyvnené intelektuálnymi, sociálnymi a emocionálnymi faktormi, dospel som k záveru, že vaše ‚tušenia‘ sú len odrazom vašich vlastných predsudkov a predpokladov.“

Kat sa pozrela na profesorku Okonedovú. „Chápe táto vec, že pracuje pre mňa?“

Mladá žena sa usmiala. „Lock bol naprogramovaný tak, aby plnil úlohy, ktoré mu boli pridelené v rámci manažérskej hierarchie. Chápe však, že bude kľúčom tohto pilotného programu. Konverzačné schopnosti Locka presahujú všetko, čo sa doteraz v umelej inteligencii dosiahlo, ale ešte sa musí veľa naučiť v interakcii s ľuďmi v reálnom čase. Program mu určuje, aby hovoril pravdu z pozície moci a v súčasnosti nemá žiadny filter.“

„Ani spoločenské zručnosti,“ zamrmľala Kat.

„To je jedna z vecí, ktoré sa, dúfam, naučí, keď bude súčasťou tohto tímu. Na revanš Lock pomôže presadzovať väčšiu rovnosť a transparentnosť v policajnej práci tým, že bude podnecovať k rozhodnutiam založeným na dôkazoch.“

„Viac rozhodnutí založených na dôkazoch?“ zopakovala Kat. Unavene si vydýchla a snažila sa čo najtrpezlivejšie vysvetliť, že existujú rôzne druhy dôkazov a že to, že si neviete vysvetliť nejaké tušenie, neznamená, že je nesprávne. „Pred niekoľkými rokmi sa uskutočnila slávna štúdia, do ktorej boli prizvaní všetci odborníci, aby posúdili vzácnu grécku sochu, a po zvážení všetkých vedeckých dôkazov nakoniec dospeli k záveru, že ide o pravú antiku. Ale potom prišiel nejaký iný expert, pozrel sa na ňu a len tak,“ Kat lusкла prstami, „vedel, že je to falzifikát. Nevedel to vysvetliť, ale veril svojej prvej intuitívnej reakcii, že niečo nie je v poriadku. A mal pravdu.“

„Narážate na kúpu sochy Kourosa Gettyho múzeom,“ povedal Lock, „ktorú niektorí ľudia použili ako dôkaz, že rýchle rozhodnutia môžu byť presnejšie ako uvážené.“ Odmlčal sa a zdvihol ruku k brade, akoby premýšľal. „No relevantnejšia otázka je: ako to, že sa ostatní odborníci tak pomýlili?“

Kat sa zamračila. Ako môže mať ten prekliaty stroj toľko sebavedomia? Nie, opravila sa. Stroj nemôže mať sebavedomie, nemôže cítiť nič. Tento stroj bol naprogramovaný tak, aby sa prejavoval ako sebavedomý a premýšľajúci. Hlboké učenie, pch.

Bola to len stiahnutá a vložená práca nejakého druhoradého politika. Nič viac.

„Odborníci z Getty sa mýlili nie kvôli vedeckým dôkazom,“ pokračoval Lock, „ale napriek nim kúpili sochu, lebo zúfalo chceli, aby bola skutočná. Hoci socha bola bezchybná, rozhodli sa veriť, že ich desaťmiliónová socha je stará dvetisíc rokov. Nezavádzali ich fakty, ale ich vlastné ľudské túžby a preferencie.“ Zdvihol pravú ruku a urobil z ukazováka a palca kruh, aby zdôraznil pointu. „Je to dokonalý príklad toho, aké chybné sú ľudské rozhodovacie procesy a že je potrebné odfiltrovať pocity a iné skresľujúce faktory.“

Kat sa postavila na nohy a prinútila tím, aby sa pozrel na svoju novú šéfkku, a nie na túto novú hračku. „Nuž, profesorka Okonedová si na konci tohto pilotného programu nepochybne urobí vlastné závery bez ohľadu na to, čo si myslíte vy alebo ja, okrem...“ S posmešným súcitom sa obrátila k Lockovi. „Až na to, že ty vlastne nemôžeš myslieť, však?“

Napočítala do troch – mohla by tohto vyskakujúceho panáka naučiť niečo o pauzách –, potom mu ukázala chrbát a otočila sa k profesorki Okonedovej. Teraz sa rozprávali normálni ľudia. „Aby sme zaistili, že pilotný program bude spravodlivý, môžete tu sedieť a sledovať naše brífingy a budete mať plný prístup ku všetkým zaznamenaným rozhodnutiam, ak si želáte. No skôr než začneme, chcem si ujasniť jednu vec.“

Kat siahla za aktovkou a vytiahla z nej zakladač, balansujúc s jeho váhou v rukách. Pozrela sa na Hassana a Brownú. „Hoci budeme skúmať minulé prípady nezvestných osôb, našou prvoradou povinnosťou nie je odpovedať na profesorkine výskumné otázky o intuícii alebo rozhodovacích procesoch. Sme policajti, nie laboratórne myši. Našou úlohou je poskytnúť odpovede rodinám nezvestných. Prípady sú vždy, vždy na prvom mieste. Je to jasné?“

Hassan a Brownová prikývli.

„Dobre.“ Pustila s hrmotom pákový zakladač na stôl a do vzduchu sa vzniesli zrnká prachu. „Každý rok je v celom Warwickshire nahlásených približne sedemtisíc nezvestných ľudí. Takmer všetci sa nájdu, okrem dvoch alebo troch, čo znamená, že za posledných desať rokov celkovo zmizlo dvadsaťosem ľudí.“ Znova sa odmlčala a rozhliadla sa po miestnosti osvetlenej prúdom slnečného svetla, ktoré prenikalo cez veľké krídlové okná.

Kat jemne položila ruky na zakladač. „Každá z týchto zložíek predstavuje život skutočného človeka: tínedžerov, ktorí sa vydali na stretnutie s kamarátmi, ale nikdy naň neprišli; matiek, ktoré si odskočili po liter mlieka, ale nikdy sa nevrátili; otcov, ktorí jedného rána odišli do práce, a už ich nikto nikdy nevidel. Preto nechcem, aby ktokoľvek hovoril o týchto prípadoch ako o ‚NO‘, ‚nezvestných osobách‘ alebo ‚odložených prípadoch‘. Pre nás možno stopa vychladla, ale ich rodiny a priatelia stále túžia vedieť, čo sa stalo s ich blízkymi. Našou úlohou je poskytnúť rodinám odpovede, ktoré potrebujú a ktoré si zaslúžia. Je to jasné?“

„Áno, šéfka,“ povedali svorne Hassan a Brownová. Kat sa otočila k Lockovi. „Tak čo?“ Prvý raz sa tváril zmätene. „Je ti všetko jasné?“ zopakovala Kat.

„Povedali ste, že našou úlohou je dať rodinám odpovede, ktoré potrebujú a ktoré si zaslúžia. Takže áno, môžem potvrdiť, že naša úloha je jasná.“

„Áno, šéfka,“ zdôraznila Kat.

„Áno, šéfka.“

Kat sa nadýchla. Lock zopakoval jej dôraz s presnosťou, ktorá hraničila so sarkazmom. Ale stroj predsa nemôže byť sarkastický, nie? Rozhodla sa nechať to zatiaľ tak.

„Vyberme si teda náš prvý prípad.“

ŠTVRTÁ KAPITOLA

Kat sa zamračila, keď Lock zostal stáť. „Nechceš sa posadiť?“

Zdvihol obočie. „Nemám potrebu odľahčovať končatiny, ktoré nemám, ale môžem zaujať polohu v sede, ak by vám to bolo príjemnejšie.“

Drzáň jeden. Pohodlnejšie by sa cítila, keby sa tento stroj jednoducho vyparil. Rozhodla sa však, že sa s ním nebude dohadovať. „Cez víkend som vám poslala zazipovanú zložku, ktorá obsahuje všetkých dvadsaťosem nevyriešených prípadov nezvestných osôb za posledných desať rokov,“ povedala Kat a pozrela na Brownovú a Hassana. „Ktorý z nich by sme mali uprednostniť a prečo?“

Kat ich postavila pred hotovú vec. Podľa jej posledného hodnotenia vraj „určovala tempo“. No nič, čoskoro sa s ňou naučia držať krok. Obaja detektívi začali listovať vo svojich iPadoch.

„Ignorujte na chvíľu informácie. Chcem, aby ste sa riadili svojimi pocitmi. Pri ktorom prípade ste sa pristavili? Hassan?“

Naklonil sa dozadu a oprel si lakeť o opierku stoličky. „Nuž, pred niekoľkými rokmi sa na Vianoce stratilo mladé dievča. Bolo so skupinou priateľov v pochybnom bare a podľa nich jednoducho zmizlo.“

„Jane Hughesová,“ prikývla Kat. „Osemnásťročná dievčina, ktorá sa stratila po noci strávenej vonku týždeň pred Vianocami.

Jej rodičia mali ešte dlho postavený vianočný stromček a pod ním darčeky pre dcéru. A čo vy, Brownová?“

„Ehm... Prečítala som si všetky, ale nezoradila som si ich. Neuvedomila som si... teda...“ Mladá žena sa začervenala a sklopila zrak k svojmu iPadu. „Ale urobila som si veľa poznámok. Keby ste mi mohli dať...“

„Nepremýšľajte nad tým. Položte iPad a povedzte mi, ktorý z prípadov vám najviac utkvel v pamäti.“

„Aha. Ehm...“

„Ktorý sa vám vybavil teraz?“

„Otec z Coleshillu, ktorý odišiel do práce a už sa nevrátil. Nič nenasvedčovalo tomu, že by mal depresie alebo finančné problémy, a vyzeral ako rodinný typ.“

Kat prikývla. „Max Jones, tridsaťpäťročný otec troch detí, ktorý bol podľa všetkého šťastne ženatý, ale jeho rodina o ňom už dva roky nič nepočula.“ Kat napísala dve mená na bielu tabuľu. „Obe možnosti sú platné.“

„To nie je pravda,“ povedal Lock.

„Prosím?“

„Výbery inšpektora Hassana a inšpektorky Brownovej nie sú ‚platné‘, sú výsledkom zaujatosti výberového tímu,“ povedal Lock. Začal sa prechádzať po miestnosti rovnakým spôsobom ako pred chvíľou Kat, gestikulujúc spôsobom ako prednášajúci alebo vedúci. „Inšpektor Hassan si vybral Jane Hughesovú, pretože to bola mladá, zraniteľná žena, ktorá mu pripomína, čo sa stalo jeho mladšej sestre.“

„To je úplná hlúposť,“ zavrčal Hassan a začervenal sa. „Vybral som si ju, lebo...“

Lock pokračoval: „Zatiaľ čo seržantka Brownová si vybrala Maxa Jonesa kvôli vlastnému otcovskému komplexu. Jej otec odišiel z domu, keď mala len desať rokov.“

„To stačí,“ odvrkla Kat, keď zbadala Brownovej šokované tvár. „Profesorka Okonedová, nepamätám sa, že by som dala

vášmu prístroju povolenie na prístup k našim súkromným zá-
znamom.“

„Ach, tie informácie neboli súkromné,“ odsekol Lock. „Všet-
ky som získal z verejne prístupných stránok sociálnych médií,
životopisov a rozhovorov, ktoré sú dostupné na policajnom in-
tranete. Všetko je tam pre každého, kto je ochotný vynaložiť
úsilie, aby si to našiel. Chcel som len poukázať na skutočnosť,
že ich výber ovplyvnili ich vlastné sociálne alebo emocionálne
skúsenosti, a v takom prípade naozaj nemá zmysel pýtať sa svoj-
ho tímu, čo si myslí. Rovnako dobre môžete dať tipy na prípady
do klobúka a vytiahnuť jeden náhodne.“

Hassan a Brownová si vymenili pohľady, no neodvážili sa
pozrieť na šéfkku.

„Aha,“ povedala Kat a zaľala zuby. „Nuž, keď ste taký kri-
tický k mojim metódam, možno by ste chceli prevziať vedenie
schôdze.“

„Áno, chcel by som. Ďakujem.“

Profesorka Okonedová vydala priškrtený zvuk, akoby sa sna-
žila nesmiať. „Adept Lock bol naprogramovaný tak, aby sa ne-
podriaďoval autoritám,“ povedala a postavila sa ochranársky
vedľa Locka. Vyzerala drobná vedľa svojho výtvoru – o niečo niž-
šia –, ale jej hlas bol autoritatívny a udržal ich pozornosť. „Sa-
mozrejme, bude sa riadiť príkazmi, ak nebudú v rozpore so záko-
nom alebo s hlavnými cieľmi vyšetrovania, ale keďže sa nesnaží
o osobný prospech, napríklad o povýšenie, vždy bude hovoriť
pravdu tak, ako ju vidí. Nemá žiadny filter ani strach z odvety,
takže kým sa nenaučí viac o nuansách ľudskej konverzácie a inter-
akcie, niektoré jeho výroky sa môžu zdať trochu hrubé.“ Jej mla-
dá tvár stvrdla. „Ale nikdy nebude klamať ani robiť nič nekalé.“

„Hovoríte to, akoby to bola vzácna vlastnosť,“ povedala Kat
a uškrnula sa.

„Možno je to tak v policajnom zbore. Minulý rok tam bolo
zaznamenaných viac ako tritisíc obvinení z korupcie.“

„Kľúčové slovo je obvinenie,“ povedala Kat. Zadívala sa na mladú ženu a všimla si pulzujúci tep na jej krku. Profesorka Okonedová mala na túto záležitosť očividne vyhranený názor, možno aj osobnú skúsenosť. Poznačila si, že to zistí, ale dnes to nechá tak. „Dobre,“ povedala a sadla si. „Lock, máš slovo. S výhodou svojich ‚rozhodovacích procesov založených na dôkazoch‘ a...“ pozrela na svoj telefón, „šesťdesiatich štyroch minút skúseností v policajnom zbore, ktorý prípad by si vybral?“

Lock vystrel ruku a miestnosť sa zrazu zaplnila hologramami nezvestných. Fotografie, na ktoré sa Kat celý víkend pozerala, sa pred nimi vznášali ako príznaky: tu čiernobiely obraz muža v obleku, tam rozmazaná selfie mladej usmievavej ženy, oficiálne školské fotografie, neforemné, zastarané a nevýslovne smutné.

Kat sa dívala na postavy v životnej veľkosti, ktoré sa pred nimi otáčali: stratení, nezvestní, zmiznutí. Každá bola iná, ale všetky spájala dojímavosť tvárí zamrznutých v čase a spoločná otázka: Čo sa s nimi stalo?

„Otázku, ktorý prípad vybrať,“ začal Lock, „možno posudzovať z rôznych uhlov pohľadu. Napríklad by sme sa mohli rozhodnúť usporiadať tieto prípady podľa demografických profilov, ako sú vek, pohlavie alebo rasa.“ Roztiahol ruky ako dirigent a zoskupil 3D postavy do skupín mladých a starých. Opäť vystrel ruku, aby sa postavy premiešali a zhromaždili do stĺpcov bielych a farebných tvárí, a potom sa opäť rozdelili do skupín mužov a žien. „Alebo by sme mohli prípady skúmať cez optiku spôsobu konania, napríklad podľa lokality, kde sa stratili, alebo podľa ročného či denného obdobia.“ Hologramy poletovali po miestnosti ako krdeľ vtákov, nakrátko sa zastavili a potom sa opäť rozptýlili.

„Ak je však, ako navrhla hlavná inšpektorka Franková, naším hlavným cieľom poskytnúť odpovede ich rodinám, potom by sme sa mali sústrediť na tie prípady, v ktorých máme najväčšiu šancu uspieť.“

Lock znova mávol rukou a pred nimi sa objavil obraz úradného dokumentu. „Z najnovšej štatistickej správy o nezvestných osobách vyplýva, že takmer deväťdesiat percent sa nájde do dvoch dní. Dve percentá detí a štyri percentá dospelých zostávajú nezvestné dlhšie ako týždeň, čo naznačuje, že po štyridsiatich ôsmich hodinách stopa značne vychladne, a do sedemdesiatich dvoch hodín je takmer určite studená. Logicky by sme sa teda mali zamerať na najnovšie prípady.“

„Súhlasím,“ povedala Kat.

Lock zdvihol ruku a jej šmahom zmizli dve tretiny nezvestných vrátane dvoch, ktorých vybrali Hassan a Brownová.

„Existujú presvedčivé dôkazy, že väčšina mladých mužov, ktorí sa stratili po nočnom popíjaní v zimných mesiacoch, sa stala obeťou nešťastnej náhody. Najčastejšie sa utopili v blízkych riekach alebo kanáloch, preto sa muži oveľa ľahšie nájdu.“

Kat prikývla a ďalším Lockovým mávnutím ruky zmizli všetky ženy.

„Z údajov vyplýva aj to, že bieli ľudia majú štatisticky vyššiu pravdepodobnosť, že sa nájdu a/alebo sa rozhodnú vrátiť sa k rodine.“ Po Lockovom mávnutí ruky zostal len jediný hologram mladého bieleho pehavého muža. Bol vysoký, štíhly až kostnatý, s kučeravými ryšavými vlasmi, ktoré mu lemovali tvár. Bol ako návrat do sedemdesiatych rokov k Artovi Garfunkelovi. Obraz v životnej veľkosti sa pred nimi vznášal a urobil úplný obrat o 360 stupňov, keď Lock pokračoval: „Takže nám zostáva Will Robinson, dvadsaťjedenročný beloch, ktorý sa po ukončení bakalárskeho štúdia divadelnej vedy vrátil k rodičom do Stratfordu nad Avonou. V utorok 11. januára tohto roku o 17.10 odišiel z rodinného domu, aby sa stretol s priateľmi v neďalekom bare, ale nikdy tam neprišiel a odvtedy ho nikto nevidel. Nebola zaznamenaná ani žiadna aktivita na jeho bankovom účte, telefónnom účte alebo účte na sociálnych sieťach. Jeho rodičia sa domnievajú, že mohol odcestovať za svojou bývalou priateľkou

do Londýna, ale neexistujú žiadne dôkazy, ktoré by ich zbožné želanie potvrdzovali. Naopak, údaje naznačujú, že viac ako šesťdesiat percent mladých mužov, ktorí sa stratia v zimných mesiacoch po nočnej vychádzke a nenájdu sa do dvoch dní, sa nakoniec nájde mŕtvych. Osemdesiatdeväť percent týchto tiel sa nájde vo vode. Preto existuje 53,4-percentná pravdepodobnosť, že vlečná sieť na rieke Avon, okolo ktorej naposledy šiel, objaví telo, čo nám umožní splniť stanovený cieľ a poskytnúť odpovede jeho rodine.“

Ale nie tie, ktoré čakajú, pomyslela si Kat. Otočila sa k Lockovi. „Vážne navrhuješ, aby sme sa výslovne rozhodli hľadať len bielych ľudí?“

„Je to logický záver vyplývajúci z dôkazov,“ povedal Lock.

„Dúfam, že si to všetko zaznamenávate,“ povedala Kat profesorke Okonedovej, ktorá ťukala do svojho notebooku. „Tie ‚dôkazy‘ pochádzajú z našich vlastných policajných údajov, ktoré sú potenciálne neobjektívne a určite neúplné. Rovnako ako Lockovo hodnotenie.“

Lock zdvihol obočie. „Tvrdíte, že moje hodnotenie... je chybné?“

Kat si povzdychla. Kde začať? „Tvoj vyhľadávač, alebo na čom bežíš, jednoznačne našiel spojenie medzi kľúčovými slovami ‚mladý muž‘, ‚nezvestný‘, ‚krčma‘ a ‚rieka‘. Ako obyčajný stroj si však nedokázal pochopiť, že dôvod, prečo sa toľko mladých mužov dostane v noci do problémov, je ten, že sa z krčmy nevracajú v normálnom stave.“

Lock sa zamračil.

„Sú opití. Sfetovaní. Rozbití. Pod vplyvom alkoholu. Ale Will Robinson sa stratil cestou do krčmy medzi piatou a šiestou hodinou večer, ešte predtým, ako požil akýkoľvek alkohol.“

Kat otvorila pákový zakladač, obrátila niekoľko strán a poklepala po vytlačenom vyhlásení. „A príhodne si vynechal správu očitého svedka, ktorý videl Willa prechádzať cez most

do mesta okolo pol šiestej večer, čo naznačuje, že zmizol niekde v Stratforde, keď prešiel okolo rieky.“

„Správu očitého svedka som neprehliadol, zamietol som ju. Vedecké údaje naznačujú, že takéto výpovede sú nehodnoverné. Sedemdesiatpäť percent neprávoplatných odsúdení za vraždu a znásilnenie sa zakladá na výpovedi očitého svedka a ak neexistuje žiadny záznam z priemyselnej kamery, ktorý by ju potvrdzoval, jednoducho nie je hodna zváženia.“

Kat pokrútila hlavou. „Opäť si prevzal všeobecnú štatistiku o výpovediach očitých svedkov a ignoroval si konkrétne fakty tohto prípadu. Will Robinson bol nápadný mladý muž. V Stratforde nad Avonou nemôže byť veľa ďalších chlapcov s takými ryšavými vlasmi.“

„Ryšavé vlasy majú necelé dve percentá anglickej populácie, ale nemôžem nájsť žiadne štatistiky ani informácie o ich účesoch, ani o výskyte takýchto znakov v Stratforde nad Avonou.“

Kat pristúpila k obrazu mladého muža, ktorý sa vznášal v miestnosti ako duch. „Hoci súhlasím, že by sme sa mali sústrediť na najnovšie prípady a možno by sme sa mohli zamerať na mladých mužov, ktorí sa stratili počas nočnej zábavy, odmietam vylučovať ľudí na základe farby pleti.“

„Ak súhlasíte s tým, že výber najnovších prípadov zvýši naše šance na úspech, prečo potom nesúhlasíte s tým, že uprednostňovanie bielych ľudí spôsobí to isté?“

„Pretože je to zlé, preto!“

„To nie je odpoveď.“

„Nie, nie je. Je to príkaz.“

„Dobre,“ povedal Lock. „Ak na tom trváte, existujú len dva prípady, ktoré vyhovujú revidovanému kritériu.“

Vedľa Willa Robinsona sa objavil druhý obraz, ktorý sa spolu s ním vznášal v strede miestnosti, akoby predvádzali nemoťný tanec.

Kat pristúpila k obrazu mladého černocho. Sedel pred počítačom so širokým úsmevom a päšťou mával vo vzduchu. „Toto je Tyrone Walters v deň, keď dostal výsledky z maturity. Dostal štyri áčka a dva mesiace po tom, ako vznikla táto fotografia, sa prihlásil na štúdium politiky na Warwickej univerzite. Naposledy ho videli jeho spolubývajúci v stredu 26. januára krátko po desiatej večer v jeho internátnej izbe. Nasledujúce ráno poslal poslednú správu svojej mame, ale v ten deň ho nikto nevidel a v piatok 28. januára sa nedostavil na vyučovanie. Odvtedy ho nikto nevidel ani o ňom nepočul. Nechal v izbe oblečenie, peňaženku, počítač, všetko okrem telefónu, a odvtedy neboli zaznamenané žiadne transakcie na jeho bankových kartách ani aktivita na jeho telefóne či sociálnych sieťach.“

„Samovražda?“ hlesla Brownová.

Kat pokrčila nosom. „Vždy je tu tá možnosť, ale jeho priatelia a rodina uviedli, že vyzeral skutočne šťastne, nemal žiadne psychické problémy a neboli známe ani iné rizikové faktory. Preto sa mi po preskúmaní všetkých dvadsiatich ôsmich prípadov tento zdal zvláštny. Toto je môj *kouros*, ako hovoria Gréci. Nazvime tento pilotný projekt Kouros.“

„Asi viem, prečo vás tento prípad oslovil,“ povedal Lock, „ale na základe vašej reakcie na moje predchádzajúce pripomienky o Hassanovom a Brownovej osobnom živote predpokladám, že by ste neprijali, keby som sa s vami podelil o svoj názor.“

Kat sa naňho zahľadela. Ako sa opovažuje!

„Beriem to ako potvrdenie, že by ste boli radšej, keby som to nerobil. Napriek tomu si musíme vybrať medzi týmito dvoma prípadmi. Keďže ste uviedli, že našou hlavnou povinnosťou je poskytnúť rodinám odpovede, navrhujem, aby sme posúdili relatívnu pravdepodobnosť dosiahnutia nášho cieľa v každom prípade.“

Kat stroho prikývla.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Mihnutím oka*** .

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.